

Homilija o pashi (odlomki)

1. Prebrano je bilo Pismo o izhodu Hebrejcev (iz Egipta) in razjasnile so se besede skrivnosti: kako se daruje jagnje in kako je ljudstvo deležno odrešenja. 2. O ljubi, doumite vendar: tako nova in stara, večna in časna, propadljiva in nepropadljiva, smrtna in nesmrtna je skrivnost Pashe. 3. Stara je glede na Postavo, nova glede na Besedo, začasna zaradi predpoda, večna zaradi milosti, propadljiva zaradi zakola jagnjeta, nepropadljiva zaradi Gospodovega življenja, smrtna zaradi pokopa v zemljo, nesmrtna zaradi vstajenja od mrtvih. 4. Stara je Postava, nova Beseda, začasna je predpoda, večna je milost, propadljivo je jagnje, nepropadljiv pa Gospod, ki je bil zaklan kot jagnje, a je vstal kot Bog.

Bil je namreč kakor ovca peljan v zakol, a ni bil jagnje. Bil je brez glasu kot jagnje, a ni bil jagnje, kajti prvo je bilo predpoda, drugo pa se je izkazalo kot resnica. 5. Namesto jagnjeta je nastopil Bog in namesto ovce človek, v človeku pa Kristus, v katerem je obseženo vse. 6. Zakol jagnjeta in obred pashe ter Pismo postave so zaobjeti v Jezusu Kristusu, prek katerega je vse nastalo v starejši Postavi, še bolj pa v novi Besedi. 7. Postava je namreč postala Beseda in stara je postala nova, ko sta prišli skupaj s Siona in iz Jeruzalema. Zapoved je postala milost, predpoda resnica, jagnje sin, ovca človek in človek Bog. 8. Kot Sin je bil rojen, kot jagnje odpeljan, kot jagnje zaklan, kot človek pokopan, od mrtvih pa je vstal kot Bog – On, ki je po naravi Bog in človek. 9. On je vse.

...

30. Takšna nesreča je doletela Egipt, nenadoma mu je (Bog) vzel otroke. Izrael pa je bil obvarovan zaradi zakola jagnjeta in hkrati ozarjen s prelito krvjo. Jagnjetova smrt je bila obzidje za ljudstvo. 31. O nova in nedopovedljiva skrivnost! Klanje jagnjeta je bilo odrešenje za Izrael. Jagnjetova smrt je postala življenje za ljudstvo in kri je odvrnila angela.

... Prisluhnite, o moči skrivnosti! 35. Nič od tega, ljubi, kar se izreka in dogaja, ni brez prilike in osnutka. Vse, kar se dogaja in izreka, je deležno prilike: to, kar se izgovarja, je deležno prilike, to, kar nastaja, pa vnaprejšnje upodobitve ... Zato nastane osnutek prihodnjega iz voska, blata ali lesa, da bi bilo v majhnem in propadljivem osnutku videti, kako bo prihodnje nastalo višje po velikosti, močnejše po moči, lepo v liku in bogato po svoji ustrojenosti. 37. Ko pa nastane tisto, česar predpoda je, se to, kar je nekoč nosilo podobo prihodnjega, razkroji, saj postane nekoristno, ... 40. Ljudstvo je torej postalo predpoda v osnutku in Postava zapis prilike, blagovest je pripoved Postave in (njena) polnost, Cerkev pa sprejemališče resnice. ... Tako je bila dopolnjena tudi Postava, ko je zasvetil evangelij. ...

46. Slišali ste torej pripoved o predpodi in povračilu. Poslušajte še o ustroju skrivnosti. Kaj je Pasha? Ime ima po tem, kar se je zgodilo: po pretrpetju trpljenja. Poučite se o tem, kdo trpi in kdo sočustvuje 47. in zakaj je Gospod navzoč na zemlji, da bi trpečega objel in ugrabil v nebeške višave. »Bog je na začetku ustvaril nebo in zemljo« in vse, kar je na njiju. S svojo Besedo je iz zemlje izoblikoval človeka in vdihnil sapo (tej) obliki.¹ Človeka je postavil v raj na vzhodu, v Eden,² da bi ta tam srečno živel. Dal pa mu je naslednjo zapoved: »Od vsakega drevesa v raju jejta, od drevesa spoznanja dobrega in zla pa ne jejta, kajti tisti dan, ko bosta jedla, bosta zagotovo umrla.«³

48. Človek pa, ki je po naravi dovzeten za dobro in zlo kakor gruda zemlje za semena, ki so vanjo vržena z obeh strani, je sprejel sovražnega in poželjivega svetovalca. Dotaknil se je drevesa in prestopil zapoved ter bil Bogu neposlušen. Zato je bil vržen v ta svet in v ječo obsojenih.

49. Ko je torej človek postal šibek in star, ker je okusil drevo, in ko je odšel v zemljo, je bila njegova dediščina zapuščena njegovim otrokom. Otrokom je namreč zapustil dediščino, ne čistosti, ampak nečistost, ne nepropadljivosti, ampak propadljivost, ne časti, ampak nečast, ne svobode, ampak sužnost, ne kraljestva, ampak tiranijo, ne življenja, ampak smrt, ne odrešenja, ampak pogubo.

1 obliki gr. *eidos*, tu morda v naravoslovnem pomenu (človeške) »vrste«.

2 Prim. 1 Mz 2,8.

3 1 Mz 2,16.

50. Nova in strašna je bila poguba ljudi na zemlji. 53. ... Mnogo drugih, čudnih, še strašnejših in razuzdanejših dejanj se je pojavilo med ljudmi. Oče je legel v posteljo hčere, sin k materi, brat k sestri, moški k moškemu. Vsakdo rezgeta po ženi svojega bližnjega. 54. Nad vsem tem se je veselil greh. On, ki je sodelavec smrti, ji je utiral pot v človeške duše in ji za hrano pripravljaj telesa umrlih. ...

56. Človeka je razdelila smrt. Nova nesreča in ujetništvo sta ga zgrabila. Kot ujetnik je bil odveden v sence smrti. Očetova podoba je obležala opustošena. Zaradi tega razloga je skrivnost Pashe izpolnjena v Gospodovem telesu. 57. Prej pa je Gospod svoje trpljenje naznanjal po očakih, prerokih in vsem ljudstvu ter ga zapečatil s Postavo in preroki. ...

... Zapustil si Gospoda in On te ni našel. Poteptal si Gospoda, poteptan si bil ob tla. In ti ležiš mrtev, 100. On pa je vstal od mrtvih ter se dvignil v nebeške višave. Gospod, ki je oblekel človeka, trpel zaradi trpečega, bil zvezan zaradi ujetega, obsojen zaradi obsojenca in pokopan zaradi pokopanega, 101. je vstal od mrtvih in zaklical takole: »Kdo se bo tožil z menoj? Naj nastopi zoper mene!⁴ Jaz sem odvezal obsojenca. Jaz sem oživil mrtvega. Jaz dajem vstajenje pokopanemu. 102. Kdo govori zoper mene? Jaz, Kristus,« pravi On, »jaz sem razkrojil smrt, premagal sovražnika, poteptal podzemlje, zvezal močnega⁵ in ugrabil človeka v nebeške višave. Jaz,« govori Kristus. 103. »Pridite torej sem, vse človeške družine, omadeževane z grehi,⁶ in prejmite odpuščanje grehov. Jaz sem namreč vaše odpuščanje, jaz Pasha odrešenja, jaz jagnje, ki je bilo zaklano za vas, jaz sem vaša odkupnina, jaz vaše življenje, jaz vaše vstajenje, jaz vaša luč, jaz vaše odrešenje, jaz vaš kralj. Jaz vas bom odpeljal v nebeške višave, jaz vam bom pokazal večnega Očeta. Jaz vam bom dal vstajenje s svojo desnico.«

104. On je ustvaril nebo in zemljo ter na začetku oblikoval človeka – On, ki se oznanja po postavi in prerokih, ki je bil učlovečen v Devici, ki je bil obešen na les, ki je bil pokopan v zemljo, ki je vstal od mrtvih in šel gor v nebeške višave, ki sedi na Očetovi desnici, ki ima oblast, da sodi in reši vse, On, prek katerega je Oče ustvaril vse od začetka na vekomaj. 105. On je Alfa in Omega.⁷ On je začetek in konec, neizrekljivo Počelo in nedoumljivi Konec. On je Kristus. On je Kralj, On je Jezus, On je Poveljnik, On je Gospod, On je vstali od mrtvih, On sedi na Očetovi desnici, nosi Očeta in je nošen od Očeta. Njemu veličastvo in moč na veke. Amen.

Mir njemu, ki je napisal, in njemu, ki bere, ter vsem, ki ljubijo Gospoda v preprostosti srca.

Prevedel Gorazd Kocijančič
Zgodnjekrščanski spisi, Celje 2015, 1135-1146

4 Iz 50,8.

5 Prim. Mt 12,29, vendar se tu izraz nanaša na Jezusovo smrt.

6 Za to podobo prim. Mt 13,33 in Lk 13,20, čeprav je uporabljena v nasprotnem pomenu. Tu je prvič izpričan nauk o *massa perditionis* (celoti vseh pogubljenih).

7 Prim. Raz 22,13.